

ИКОНОМИЧЕСКИ ИЗВЕСТИЯ

МЕСЕЧНО СПИСАНИЕ НА ВАРН. ТЪРГ.-ИНД. КАМАРА

Dr. F. H. Tentener Vlissingen

Председател на Международната търговска камара
Парижъ.

Ж. П.

Следъ монетното изравняване

Ние сме на единъ важенъ завой въ историята. Каквото и да се мисли за последицитъ отъ тристранната монетна спогодба, новосъздаденото положение ни навежда на два доста окуражителни факта: отъ една страна — изпълнението на единъ истински актъ на международно сътрудничество, имащо предвидъ стабилизирането на монетитъ, отъ друга — мъркитъ, взети отъ много правителства, като последица на монетното споразумение, за намаляване на митническитъ бариери. Тѣзи факти представляватъ официалното признаване на взаимната зависимостъ на монетния безпорядъкъ и на спънкитъ на международната търговия.

Спогодбата, постигната между Лондонъ, Парижъ и Вашингтонъ, поставя край на съперничеството между златния блокъ и блока на лирата-стерлинга. Въмѣсто съ тѣзи две враждебни и мжчно помирили монетни системи, отъ сега нататъкъ ние разполагаме съ единъ общъ знаменателъ — макаръ и още нестабиленъ — за главнитъ монети на свѣта.

Международната търговска камара е подчертавала невъзможността да се превъзмогнатъ икономическитъ трудности, доколкото прилаганитъ рецепти биватъ подчинявани само на съображения отъ националенъ характеръ и не държатъ смѣтка за международното гледище. Ние не сме спрели да препоръчваме международната дейность за предпочитане предъ автархията. Днесъ, за пръвъ пѣтъ отъ началото на кризата, правителствата и нациитъ изглежда да си даватъ смѣтка, че ние сме имали право. Нѣкои смѣтаха, че ние се боримъ за една безнадеждна кауза. Ако близкитъ събития оправдаятъ мнението, че ние сме на единъ истински завой въ икономическото зазвигане и че се подготвя една международна акция, ние ще бждемъ справедливо паласкани, че сме сътрудничели за тази промѣна.

Въ 1933 година, въ време на Стопанската конференция въ Лондонъ, ние още се надѣвахме на съвмѣстни усилия, насочени къмъ понижаване на митническитѣ бариери и стабилизирането на монетитѣ. За съжаление, конференцията завърши съвсемъ несполучливо, съ последица — едно ново усложнение на общото икономическо положение.

Ако и да е вѣрно, че отъ тази дата производството и размѣната се чувствително съвзеха, протекционистическитѣ и автархистичнитѣ мѣрки, между това, бѣха сжщо така задълбочени. Наистина, днесъ има едно икономическо пробуждане, на никой не мисли, че то е достатъчно за да осигури на свѣта просперитетъ и миръ. Днесъ ще бжде по-мжчно отколкото преди три години, да възвърнемъ на международната размѣна оная степенъ на свобода въ движението, не-обходима за да подсигури едно трайно съвземане; регламентациитѣ и ограниченията сж пустнали дълбоки корени и много предприятия сж се приспособили къмъ тѣхъ, като къмъ нераздѣлни части отъ икономическата структура. Тази цель ще трѣбва да се достигне, но връщането къмъ стабилитета и свободата на размѣната ще може да се осъществи само на последователни етапи и по-частиченъ начинъ.

Единъ важенъ етапъ току що бѣ преминалъ съ изравняването на монетитѣ. Сполуката на тази акция сега зависи отъ мѣрките, които ще я последватъ на национална и международна почва. Ограничени въ себе си, последицитѣ отъ девалвацията ще бждатъ съвсемъ безполезни за производителя и консуматора. Пречкитѣ, които току що бѣха премахнати, сж малко по-ценни отколкото е необходимо за да се компенсиратъ загубитѣ отъ курсоветѣ на обезцененитѣ монети, но много контингенти, както и разнитѣ спогодби за клиринги, оставатъ непромѣнени. Множество запретиелни тарифи продължаватъ да бждатъ въ действие, контролата върху девизитѣ остава все така строга и проблемата за международнитѣ дългове — още неразрешена.

Настоящиятъ моментъ е благоприятенъ, но той е сжщо така и критиченъ. Ако не се използва удобниятъ случай, който се открива по настоящемъ, за едно положително усилие за преустройство на международнитѣ икономически отношения, ние ще се намѣримъ накрая въ едно положение, още по-лошо отъ досегашното. Тристранната спогодба, вмѣсто да бжде предвестникъ на новъ стабилитетъ и икономически напредѣкъ, неминуемо би била последвана отъ една нова бъркотия на монетни обезценявания, предизвикващи усложнение въ общото затруднение. Или, въ сегашното състояние на международни отношения, въпросъ е дали едно ново икономическо напругане би било съвмѣстимо съ подържането на мира. Не само стопанствующитѣ, но сжщо така и всѣки гражданинъ, който се интересува отъ бждащето,

трѣбва да внимава да не се пропусне нито единъ случай удобенъ за да се подпомогне изпълнението на програмата за преустройство, установена и усвоена отъ Международната търговска камара въ събранието ѝ на 16 октомврий. Ако тази програма се прилага на дѣло прогресивно, и ако управленията на главнитѣ държави съдействуватъ активно за нейната сполука, съ куражъ и постоянство, митническитѣ бариери могатъ да бждатъ намалени и ще бждатъ поставени солидни основи за една нова ера на монетна и политическа стабилностъ, на икономически придобивки и на социаленъ напредѣкъ

(Изъ „L'economie international“)

Петтѣхъ условия за девалвацията.

(пр. С. Ч.)

Азъ винаги съмъ се борилъ, съ всичкитѣ си сили, срещу девалвацията. Моето убеждение е останало неизменено. Развитieto на нѣщата не е наложило никакво опровержение на моитѣ аргументи.

Днесъ девалвацията е свършенъ фактъ. Азъ не го одобрявамъ повече отъ вчера. Но азъ мисля, че всѣки добъръ гражданинъ е длъженъ да има сега само едно желание: тази операция да не се изроди въ катастрофа за моята страна.

Така, азъ се въздържамъ да възпроизведа старитѣ си оценки. Азъ се отказвамъ също да очертавамъ пропастьта между най-формалнитѣ обещания и очевиднитѣ факти, между сериознитѣ ангажименти и сегашното поведение, между най-силнитѣ увѣрения и последното осъществяване, което имъ бѣше дадено.

Следъ като Ной бѣше получилъ известия отъ гължба, нашитѣ братя не загубиха своето време въ критики срещу наводнението; тѣ се опитаха да организиратъ живота си върху още влажната и мека почва, за която говори поетътъ. Да направимъ като тѣхъ.

1. Да се очисти миналото — за да не се изроди нещастieto въ катастрофа, трѣбва най-напредъ да не се загуби едничката възможна полза (изгода). Азъ искамъ да говоря за опустошението. Да допуснемъ, въ една отдѣлна страна, че Народната банка има голѣма златна касова наличностъ. Девалвацията не промѣня, очевидно, тази наличностъ, но увеличава числовия (номиналенъ) преводъ въ монета. Има едно количество злато, представляващо 60 милиарда отъ стари девизи; за въ бждаще тази същата маса ще предста-

влява 80 милиарда по преоценения девизъ. Държавата се обръща къмъ Банката и ѝ казва: тѣзи специални 20 милиарда дължите на мене; прочие, азъ ги вземамъ. Азъ не одобрявамъ операцията; азъ я обяснявамъ. Веднажъ взети тѣзи милиарди, държавата трѣбва да ги употреби, да разчисти миналото, да плати най-крещящитъ дългове, да облекчи съкровището. И точно, тѣзи дни (както нѣщата се развиватъ) френското съкровище имаше голѣма нужда отъ петнадесетина милиарда. И ако не бѣше се запушила тази дупка, за която управлението употреби по-големата частъ отъ този известенъ, непосредственъ и осезаемъ резултатъ, операцията (девалвацията) е безуспѣшна.

2. Да се избѣгва повече отъ други пжтъ, демагогията. — Въ всички времена, и въ всички страни, демагогията е за демокрацията единъ много опасенъ бичъ. Но опасността става особено заплашителна на другия денъ на девалвацията. Или трѣбва да бждемъ силни да я обуздаваме, или по-добре, не трѣбваше да девалвираме. Обаче, ето вече официалнитъ крепители на режима говорятъ да се накаратъ да плащатъ богатитъ. Искате ли вие да пресмѣтнемъ това, което бѣше направено за спестовността следъ 1913 год. Единъ баща на фамилия, добъръ гражданинъ, добъръ французинъ, билъ купилъ на тази дата облигация съ 3% лихва. Той е платилъ за нея петъ златни наполеони. Държавата се е тържествено задължила да му повърне една печалба отъ три франка. Тѣй като франкътъ бѣше тогава отъ 322 милиграма 58 злато тази печалба представляваше 967 милиграма 74. Следъ девалвацията отъ 1928 г., франкътъ не струваше повече отъ 65 милиграма 5, държавата ще изплати своя дългъ съ 196 милиграма златни, вмѣсто 967,74. За въ бждаще, ще се отърве съ около 130. Но да не забравяме, че купонътъ бѣше отрязанъ на една десета. Спестителътъ е загубилъ въ действителностъ шестъ седми отъ своя капиталъ. Допущаме освенъ това, че този капиталъ не е свързанъ съ наследствени права. Такъвъ е момента, наистина, че се оплакватъ отъ това, дето не се е извършило предварително преоценяване споредъ състоянието.

3. Да оставимъ на девалвацията нейния характеръ на мъглява дефляция. Нѣма девалвация безъ поскупване. Ако девалвацията може да има действие на подбудителъ, на камшиченъ ударъ, това е подъ условие, че има известно измѣстване между безата на деня, въ който тя е решена и базата на деня, въ който поскупването на ценитъ става точно съотвѣтно. Вие не смѣете, не искате, вие не можете да намалите чиновническитъ заплати, надницитъ, ценитъ, вие ги намалявате косвено надявайки се, че тѣхната номинална цифра ще остане сжщата или почти сжщата за известно време. Но ако, намалявайки съ 30% отъ една страна, вие

увеличавате съ 30% от друга, вие не сте направили нищо или по-скоро, вие сте направили зло, нищо друго освенъ зло.

4. Бдете усърдно върху бюджетното равновесие. За да се успокоимъ, позоваваме се на примера на Англия и на Белгия. За момента, азъ не разисквамъ върху съвсемъ специалнитъ условия на тѣзи две страни, само повтарямъ съ Молиера: „Когато искашъ да се наредишъ като нѣкого, трѣбва да му заприличашъ по добритъ му прояви“. Обаче, М. de Maп изрично е обосновалъ своя бюджетъ за 1937 г. върху тѣзи две непоколебими предпоставки: 1) да осигури равновесието на приходитъ и разходитъ; 2) да създаде това равновесие, безъ да надхвърли нивото на разходитъ отъ предшестващата година. Обаче, британското управление, опрѣно на гражданското съзнание на своя народъ, взема още отъ 19 септемврий 1931 г., героични мѣрки, за да осигури равновесието на своя бюджетъ. Никой не ще посмее да каже, че тѣзи грижи сж били до тукъ само грижи на управлението.

5. Да се създаде стопанска атмосфера. Но главното е да се създаде тази атмосфера, безъ която нежното растение на довѣрието линее и умира. Нѣма нужда да се настоява. Всички мои читатели сж разбрали.

(Progres, 7. X. 1936)

Ст. Чолаковъ.

Нѣколко думи за стопанския балансъ на нашето скотовѣдство.

Скотовѣдството става особено интересно за насъ отъ следнитъ четири гледища. Първо, то е по-слабо възпрепятствано отъ голѣмата стопанска криза да излиза на външнитъ пазари и по такъвъ начинъ е въ състояние да услужва на нашия платеженъ балансъ. Износътъ ни на животински продукти, като месо, яйца, кожи, кашкавалъ и пр., е по-възможенъ, отколкото износътъ на нѣкакви други стоки. При това, купувачи сж и могатъ да бждатъ повече и различни страни, поради което търговията ни нѣма да изпадне подъ натиска и евентуалната заплаха само на една коя-да-е страна. Износътъ ни презъ 1935 год. на домашни животни, птици и произведения отъ тѣхъ е отбелязалъ общо едно чувствително увеличение въ сравнение съ 1934 год. Така, износътъ на яйца се е увеличилъ съ 60,000,000 лв., или 17%, на кашкавала съ 12,000,000 лв., или 38%, на заклани кокошки и други птици съ 27,000,000, или 31%. Разпредѣленъ по държави, най-голѣмъ процентъ отъ износа се пада на Германия.

Въ сравнение съ другитѣ изнесени стоки, продуктитѣ на нашето скотовѣдство стоятъ на второ мѣсто следъ тютюна. На трето мѣсто следватъ плодове и зеленчуци, а следъ това — зърненитѣ храни, въ износа на които се забелязва чувствително спадане. Презъ 1935 год. сж изнесени следнитѣ поважни продукти отъ областта на скотовѣдството:

1. едъръ рогатъ добитѣкъ 18,231 глави — 53,093,000 лв.; 2. дребенъ рог. добитѣкъ 55,133 глави — 14,139,000 лв.; 3. беконъ 899,142 кгр. — 28,768,000 лв.; 4. охладено месо 141,000 кгр. — 3,102,000 лв.; 5. свинска масъ 57,000 кгр. — 1,606,000 лв.; 6. живи кокошки 1,164,244 кгр. — 34,571,000 лв.; 7. заклани кокошки 3,201,000 кгр. — 97,276,000 лв.; 8. заклани пуйки и др. птици 512,000 кгр. — 16,244,000 кгр.; 9. яйца 12,774,000 кгр. — 401,359,000 кгр.; 10. кашкавалъ 1,577,000 кгр. — 43,865,000 лв.; 11. бѣло сирене 339,000 кгр. — 5,788,000 лв.; 12. млѣчни масла 145,000 кгр. — 4,992,000 лв.; 13. сурови кожи 2,345,000 кгр. — 111,734,000 лв.; Второ, едно добре развито скототовѣдство ще ни избави отъ вносъ на нѣкои сурови материали за нашата индустрия, като вълна, кожи и др. Освенъ това, едно добре развито скотовѣдство ще импулсира и ще подхрани маса мѣстни индустрии, като преработване на кости, на рога и копита, на кръвъ и пр. Трето, скотовѣдството дава хранителни продукти, които сж особено необходими и ценни за едно добро здраве и дробра физическа сила на нашия народъ. Всеобщо е вече опасението, изказвано най-напредъ отъ наборнитѣ комисии, че днешнитѣ младежи не притежаватъ вече здравето и силата на по-предишнитѣ младежи. Нашиятъ народъ, следователно, е застрашенъ отъ едно непрекъснато физическо израждане, ако часъ по-скоро не бждатъ взети мѣрки за подобрене на прехраната. А не бива да се забравя, че физическата нищета на хората се изражда полека-лека въ едно морално смущение на духа, за да стигне по-късно до една по-дълбока морална криза. Четвърто, скотовѣдството ангажира повече труда на селското ни стопанство и то въ различни времена на годината. Отглеждането на добитѣкъ и птици изисква трудъ не само презъ лѣтото, както е съ зърненитѣ храни, но и презъ есенъта, зимата и пролѣтъта. А трудовата характеристика на нашето селско стопанство е такава, че предполага и изисква отглеждането на добитѣка. Тя се очертава изключително отъ следнитѣ две обстоятелства: а) че по-дребнитѣ селски стопанства иматъ повече работни ржце, отколкото имъ сж необходими, безъ да могатъ напълно да ги пласиратъ въ други земеделски стопанства или въ индустриални и други предприятия; б) че полскиятъ трудъ е особено много напрегнатъ презъ лѣтото, по-слабо презъ есенъта и пролѣтъта, и съвсемъ слабо презъ зимата — тъкмо когато скотовѣдството би изисквало повече трудъ. Споредъ това скотовѣдството е едно средство за борба срещу безра-

ботицата по селата и сръдство за по-равномърно разпредѣление и оползотворяване на селския трудъ презъ всичкитѣ сезони на годината.

Първата характеристика на нашето скотовъдство може да се даде съ следнитѣ нѣколко числа: презъ изтеклитѣ 30—35 години броятъ на населението е нараствалъ съ кржгло 1,80% годишно, броятъ на добитъка е нараствалъ съ кржгло 0,90% годишно, а фуражното производство е останало почти едно и сжщо и то при постоянното намаление на мъритѣ и угаритѣ, които сжщо служатъ за паша. Още по-важното е, че за едно добро изхранване на наличния ни добитъкъ сж необходими годишно около 6—6,5 милиарда кгр. фуражъ, а сегашното ни годишно фуражно производство се движи между 1,5—2 милиарда кгр. Друга характерна особеностъ на нашето скотовъдство е слабиятъ му подрастъкъ. Така, отъ кржгло 2 милиона и 200 хиляди глави едъръ рогатъ добитъкъ, кравитѣ и биволицитѣ сж едва кржгло 600 хиляди глави. Женскиятъ добитъкъ представлява едва 26—27% отъ всичкия, когато въ други страни, напримѣръ Дания, Югославия и пр., женскиятъ добитъкъ представлява по 40, че даже и надъ 60% отъ всичкия. Не всички крави и биволици даватъ плодъ. Най-много 300—350 хиляди крави и биволици се телятъ. Годишниятъ подрастъкъ, следователно, е по 300—350 хиляди глави. Този подрастъкъ едва успѣва да подновява скотовъдния ни инвентаръ. Още по-застрашителното е, че ний унищожаваме голѣма частъ отъ този подрастъкъ. Софийската кланица показва следнитѣ нѣколко твърде характерни числа:

	Закланъ едъръ рогатъ добитъкъ	Заклани телета и малачета
1930 год.	20,333 глави	26,982 глави
1934 год.	23,921 „	50,576 „

Хищническото подкопаване на нашето скотовъдно стопанство крачи отъ година на година. Действително, клането на телетата и малачетата е подтиквано и отъ стопанската криза, защото не всѣки стопанинъ може да си позволи да храни неработенъ добитъкъ, обаче отъ гледището на бждащитѣ ни интереси, то е диаметрално противоречиво на каквато и да е стопанска политика. Масовото клане на телетата и малачетата ще ни доведе не само до едно застаряване на скотовъдния ни инвентаръ, но и до негово намаление.

Най-важниятъ продуктъ отъ скотовъдството е млѣкото. Балансътъ на нашето млѣчно производство е следниятъ: Въ България имаме кржгло 9 милиона овци, отъ които дойни 6 милиона. Като приемемъ, че овцата дава сръдно презъ дойния периодъ по 35 литри млѣко, ще се получи сръдно презъ годината 210 милиона литри овче млѣко. Кози имаме

около 1,300,000, а дойни отъ тѣхъ сж къмъ 870,000. Като се приеме, че презъ дойния периодъ една коза дава 60 литри млѣко, то полученото козе млѣко презъ годината е 52 мил. литри. Дойнитѣ крави сж около 460,000 глави, а даваното млѣко отъ крава презъ дойния периодъ е срѣдно 500 литри; следователно, за годината се получава краве млѣко 230 мил. литри. Броятъ на биволицитѣ е около 50,000. Ако се допусне, че биволица дава срѣдно презъ дойния периодъ 600 литри млѣко, полученото презъ годината биволско млѣко е 89 мил. литри. Въ края на краищата, може да се приеме, че прѣсното млѣко, получавано презъ годината, е около 580 мил. литри. Отъ него се консумира въ прѣсно състояние около 200 мил. литри, грамадната частъ отъ което е кравето, следъ това идва козето, биволското, а най-малко овчото. Останалитѣ 380 милиона литри се преработватъ въ сирене, кашкавалъ, масло, кисело млѣко, млѣченъ прахъ, казеинъ, за сладкиши и др. Въ страната се произвежда сирене кржгло 36 милиона кгр. (срѣдна годишна консумация по 6 кгр. на глава). Това количество сирене се получава отъ кржгло 130 мил. кгр. прѣсно млѣко, отъ което голѣмата частъ е овче. Добиваното годишно количество кашкавалъ е 2'5 мил. кгр., което поглѣща 45 мил. кгр. прѣсно овче млѣко (срѣдната годишна консумация на глав 0,4 кгр. кашкавалъ). Произвежданото количество масло (извънъ мандраджийското) е 3 мил. кгр., което поглѣща 75 мил. кгр. прѣсно млѣко, отъ което голѣмата частъ е краве и биволско (срѣдна годишна консумация на глава 0,5 кгр. масло). Оставатъ още 130 мил. кгр. прѣсно млѣко, което отива за приготвяване на кисело млѣко, сладкиши, млѣченъ прахъ, казеинъ и др.

Споредъ холандския годишникъ по млѣкарство, за 1935 г. сж дадени следнитѣ числа за годишната консумация на млѣко и млѣчни продукти въ 15 държави на глава отъ населението:

Държави	млѣко (кгр.)	масло (кгр. млѣко)	сирене (кгр. млѣко)	всичко кгр.
Финландия	526	256	14	794
Канада	248	372	15	635
Дания	270	259	59	588
Швейцария	300	167	104	572
Швеция	300	194	55	550
Съед. Щати	263	218	20	501
Норвегия	265	172	48	481
Австрия	82	342	18	443
Белгия	97	297	30	424
Англия	90	288	43	422
Германия	154	213	47	414
Холандия	131	153	72	357

Австрия	214	75	15	304
Франция	82	132	61	276
Италия	48	32	55	136

Най-голям интерес за нашата експортна търговия представляват сиренето и кашкавалът. За забелязване е, че международната търговия съ тѣзи артикули отъ година на година намалява. Първата причина е свѣтовната стопанска криза, а втората — стремежътъ за самозадоволяване на странитѣ — вносителки. Въ свѣтовния износъ на сирене участвуватъ главно седемъ държави. Отъ тѣхъ въ Европа на първо мѣсто е Холандия, съ годишенъ износъ 60—80,000 тона. На второ мѣсто стоеше Италия съ около 25,000 тона. Понататѣкъ идва Швейцария съ около 20,000 тона. Франция и Дания участвуватъ въ свѣтовния пазаръ на сирене по-слабо. Къмъ тѣзи европейски страни — износителки трѣбва да се прибавятъ презокеанскитѣ такива: Нова Зеландия, съ около 100,000 тона износъ на сирене и Канада, съ около 30,000 тона. Тѣзи страни заедно доставятъ около $\frac{9}{10}$ отъ сиренето, което идва на свѣтовния пазаръ. Свѣтовниятъ износъ на сирене презъ 1934 год. се изчислява на 250,000 тона, срещу 264,000 тона въ 1933 год. и срещу крѣгло 320,000 тона презъ 1929 г., следъ която се смѣта, че е настѣпила стопанската криза въ свѣта. Отъ споменатитѣ голѣми доставчици на сирене презъ последнитѣ петъ години само две страни сж могли да запазятъ до известна степенъ количеството на своя износъ. Това сж Дания и Нова Зеландия. Дветѣ страни доставятъ сирене главно на Английския пазаръ. Всички други страни сж изживѣли голѣми трудности при износа на своето сирене. Холандскиятъ износъ на сирене отъ 96,000 тона презъ 1929 г. е спадналъ на 61,000 тона презъ 1934 год., т. е. съ едно намаление 37%. Швейцария е загубила процентно още повече, въпреки че количеството на швейцарското сирене на свѣтовния пазаръ не е така голѣмо, както на холандското. Въ подробности, презъ последнитѣ нѣколко години картината на свѣтовния пазаръ на сирене е следната:

	Износъ въ тона			
	1929 г.	1932 г.	1933 г.	1934 г.
Холандия	95815	77138	63912	61186
Италия	32569	30177	23940	25076
Швейцария	31627	19822	20569	17755
Дания	6585	6593	10079	6301
Нова Зеландия	90381	90957	100739	100818
Канада	42159	39435	33642	27745

Успоредно съ това, почти всички страни вносителки намаляватъ вноса на сирене. Изключение правятъ само Англия и Белгия. За търговцитѣ — износители на сирене отъ най-

голям значение е, преди всичко, покупателната възможност на английския пазаръ. Презъ 1934 год. Англия е погълнала не по-малко отъ 60% отъ свѣтовния износъ на сирене. За забелязване е, сѣщо така, че Германия, която е стояла на второ мѣсто въ свѣтовния вносъ на сирене, е ограничила въ последнитѣ години своя вносъ наполовина, и сега тя поглъща само 14% отъ свѣтовния износъ на сирене.

Вносътъ на по-главнитѣ страни—купувачи презъ 1929 и 1934 г. е следниятъ:

	1929 г.	1934 г.
Англия	150476 т.	150291 т.
Германия	66483 „	33783 „
Франция	23165 „	15954 „
Белгия	21072 „	21690 „
С. Щати	34644 „	21560 „

Другото, чисто индустриалното приложение на млѣкото не е още упражнявано у насъ. Отъ съставнитѣ части на млѣкото се произвеждатъ многобройни и разнообразни фабрики. За тѣхъ ще се обърнемъ къмъ статията „Млѣкото въ индустрията“, отъ Д-ръ хим. Ст. Добревъ (спис. „Месо и млѣко“, кн. 1, 1936 год.).

Единъ отъ тѣзи фабрики е изкуствената вълна. Добива се отъ казеина въ млѣкото. Казеинътъ се утаява, като върху млѣкото се действува съ разни киселини, следъ което утайката се пресува, за да се освободи отъ течноститѣ. Получената маса се обработва съ разни химикали и по подобие на изкуствената коприна, се изтегля на нишки. Изкуствената вълна отъ млѣко е сравнително новъ продуктъ. Докато въ миналото това бѣха само лабораторенъ опитъ и проучвания, днесъ много страни възлагатъ голѣми надежди върху изкуствената вълна. Въ Германия и особено въ Италия се отдава голѣмо значение на откритието на италианския химикъ Антонио Ферети. Смята се, че производството на тоя видъ текстиленъ материалъ ще вземе широки размѣри, още повече че нишката на изкуствената вълна е много по-еластична отъ тая на естествената и боядисването ѝ се извършва лесно съ сѣщитѣ бои, както при естествената вълна и то съ по-малки количества боя. Независимо отъ това, производственитѣ разности сж съ около 50 процента по-малко отъ тѣзи при естествената вълна. За фабрикацията на вълна отъ млѣко се употребява само предварително обезмасленото млѣко. Това обстоятелство е отъ голѣма полза и значение за масларската индустрия, въ която битото млѣко е единъ отпадъченъ продуктъ. За сега въ Милано се строи една фабрика за добиване на изкуствена вълна, която ще има капацитетъ за преработка дневно на 100,000 литри бито млѣко.

Други фабрики отъ голѣмо значение сж галалитътъ,

лактитът, хератитът, корното (изкуствен рогъ), корнали-
тът, корнитът и пр. Всички се добиват от казеинъ. По-
менатитъ продукти иматъ много широко употребление, като
успѣшно замѣстватъ порцелана, стъклото, естествения рогъ,
слоновата костъ и др. подобни. Много отъ тѣхъ сж добри елек-
троизоланти и служатъ за фабрикуване на най-разнообразни
уреди и други прибори съ приложение въ електротехниката,
радиотехниката, медицината и пр. Изработени отъ горнитъ ма-
териали сж напр. разнитъ прибори за хранене (чаши, ченини,
подноси, вилици, лъжици и пр.), всевъзможнитъ предмети за
тоалетъ (гребени, пудриери, разни касетки, копчета и пр.),
мастилници, пепелници и др.

Другъ животински артикулъ отъ не по-малко значение
е свинската масъ. Грамадната частъ отъ свинската масъ у
насъ се добива направо отъ селскитъ стопани, поради което
и производството е доста примитивно. Сравнително по-каче-
ствено производство, както и опаковката, типизирането и пр.
сж вече необходими условия както за вътрешната консума-
ция, тъй и за износъ.

Презъ последнитъ години се направиха опити за по-
значителенъ износъ на свинска масъ въ чужбина. И наистина,
презъ 1935 год. се изнесоха всичко 97,000 кгр. масъ, а само
за нѣколко месеца отъ настоящата година сж изнесени надъ
1 милионъ кгр. Износътъ е отправенъ главно за Германия
и Чехославация. Възможни купувачи сж Англия и Италия.
Трѣбба да се знае, че чуждестранниятъ пазаръ изисква чиста,
снѣжно-бѣла и високо-качествена масъ, безъ всѣкакви при-
мѣси и вода.

Въ търговията различаватъ следнитъ три по-главни типа
свинска масъ:

1. Kettle rendered leaf lard. Това е най-добриятъ типъ
свинска масъ, която се получава отъ тлъстинитъ около
бжбрецитъ. Консумира се най-често въ прѣсно състояние.

2. Prime steam lard. За този типъ свинска масъ се из-
ползватъ всички тлъстини, безъ тѣзи отъ главата, бѣлия
дробъ и сърдцето. Тази масъ е най-често срѣщаниятъ типъ
на английския и германски пазари.

3. Refined lard. Получава се чрезъ рафинирането на
по-долнокачествената свинска масъ.

За насъ по-голѣмо значение има третиятъ типъ. Рафи-
нирането на масъта е една необходима операция, защото
качеството ѝ се подобрява чувствително.

Другъ животински продуктъ съ голѣмо стопанско зна-
чение е кръвта. На първо мѣсто отъ нея се добива албу-
минъ, който, отъ своя страна, дава началото на други ин-
дустрии.

Индустриитъ, въ които кръвта намира приложение,
сж нѣколко.

1) Хранителна промишленост. Въ страните съ уредена модерна преработка на кръвта получените по различни методи кръвни продукти, пълна кръв (заедно съ фибрина), дефибринирана кръв или само свѣтълъ албуминъ (теченъ или въ видъ на прахъ) се употребяватъ въ хлѣбарството за приготовление на бѣлтченъ хлѣбъ, сухари и др. Употрѣбаватъ ги още за приготовление на различни видове кръвни супи и колбаси. Кръвните напитки представляватъ алкохолни или безалкохолни питиета и лимонади, къмъ които има прибавено на литъръ по 20-30 грама разтворимъ кръвенъ прахъ. Известни сж още кръвни мармалади, шоколади, смѣсъ отъ какао и албуминъ, фруктови сокове и други. Пастьоризираниятъ свѣтълъ албуминътъ серумъ широко се употребява въ сладкарската индустрия като замѣства яйчния бѣлтъкъ.

При изхранването на домашните животни, птици и риби кръвта намира сжщото голѣмо приложение въ формата на кръвно брашно и е една отъ най-ценните добавъчни храни.

Въ фармацевтичната индустрия употреблението на кръвта е сжщо така голѣмо. Отъ нея се получаватъ голѣмъ брой препарати. Нѣкои отъ тѣхъ се базиратъ само на желѣзо въ хемоглобина на кръвта, други на свързаните съ хемоглобина съединения, трети представляватъ концентрирани червени кръвни телца, четвърти отдѣлятъ серума на кръвта и го свързватъ съ най-разнообразни съединения. Има още редица препарати, които използватъ съдържащия се въ кръвта холестеринъ и лецитинъ. Широкото употребление на кръвта за получаване на серуми и вакцини е сжщо така известно. Много голѣмо употребление понастоящемъ има кръвниятъ вжгленъ (*carbo animalis*), който се употребява като противоотрова противъ нѣкои отравяния и при нѣкои заболявания съ бактериенъ характеръ.

Шперплатовата индустрия сжщо има работа съ кръвта. Получените тънки листове отъ размекнатите дървени трупи се залепватъ чрезъ силно пресуване или съ обикновена кръвъ или съ кръвенъ албуминъ.

Въ текстилната индустрия кръвта се употребява за получаване на така наречените албуминни бои. Въ състава на тѣзи бои влиза албуминътъ въ качеството си на неразтворимо спойващо вещество. Въ циановите заводи кръвта намира приложение наредъ съ нѣкои други животински отпадъци (косми, кожа и др.) и се използва като източникъ за азотисти вещества. Жълтата кръвна соль (калиевъ фероцианидъ) се получава отъ поташъ, кръвенъ вжгленъ и желѣзни стърготини. Силната отрова цианкалий, берлинското синило, парижкото синило сж по-нататъшни производни.

Въ кожарската индустрия, макаръ и въ по-ограниченъ размѣръ, кръвта се употребява за придаване блѣсъкъ на кожата. Въ винарството кръвта се употребява възъ основа

на свойството ѝ да запазва виното. Въ електро-химическата индустрия се употребява като покривно средство. Въ производството на изкуствен каучук изглежда, че кръвта ще намери също така добро приложение. Понастоящем се правят опити за приготвянето на изкуствена вълна, като, подобно на млечния казиен, се използват бълтъците на кръвта, тъй като и естествената вълна е бълтъчна материя.

К. К.

Индивидуален и колективен трудов договор.

Регламентирането на материята по индивидуалния и колективния трудови договори, за които се писа и говори на времето много, е свършен факт. Наредбата-закон за трудовия договор (индивидуален), който е въ сила от 20 септември т. г., урежда отношенията между един или няколко работодатели и работници, като се очертават техните права и задължения. Той регламентира индивидуалния трудов договор, въпреки че въ чл. 4 срещаме да се говори за групови трудови договори. Тъзи договори, обаче, сж също така индивидуални и не бива да се смѣсват съ колективния трудов договор. Груповият трудов договор е само една варианта на индивидуалния, приспособен за група работници, каквито случаи имаме, когато няколко работници се наемат да извършат задружно една работа, като строеж на здание, жътва и пр. Колективният трудов договор, приет от Министерския съвет няколко дена след приемането наредбата-закон за трудовия договор, се различава основно от груповия трудов договор и по право не е договор въ истинския смисъл на думата а споразумение за условията на труда и то не между група работници и работодател, а между представители на законоустановените професионални работнически организации и отделни работодатели или представители на техните законоустановени професионални организации. При това, докато индивидуалният трудов договор не е подчинен на никаква специална форма, колективният трудов договор е свързан съ определена процедура и формалност, които го правят един формален акт.

Наредбата-закон за трудовия договор не прави никаква коренна промѣна въ областта на трудовото право. Съ него само се регламентира отношенията между работодателя и работника, като се корегират и очертават на новорамките, въ които може да става свободно уговаряне условията на труда. По-особенно и новъ въ наредбата-закон е,

че трудовият договор може да бжде сключенъ писмено и устно и че не е подчиненъ на никаква специална форма. Ако е сключенъ писмено, освобождава се отъ всѣкакви мита, такси и др. при месечна заплата до 1500 лв. Договорътъ се счита за сключенъ, щомъ се постигне съгласие между странитѣ по условията на работата или отъ момента на постѣпването на работа. За случаитѣ, когато работата, която работникътъ ще извършва, изисква специална подготовка, или когато трѣбва да се провѣри годността на работника е предвиденъ единъ срокъ за изпитание, който не може да бжде по-дълъгъ отъ 1 месецъ. Презъ това време работникътъ може да бжде уволненъ безъ предупреждение, тъй като той не се счита окончателно приетъ на работа. Сключването на трудовия договоръ става следъ срока за изпитание. До влизането въ сила на наредбата-законъ за трудовия договоръ не се разрешаваше никакъвъ срокъ за изпитание и работникъ, постѣпилъ на работа, не можеше да бжде уволненъ безъ предупреждение, освенъ въ случай на провинение и въ случай, че датата на уволнението е била уговорена при постѣпването му на работа.

Заплатата или надницата на работника не може да бжде по-ниска отъ най-низката норма по колективния трудовъ договоръ или по съответната тарифа, ако такива сѣществуватъ. Всѣки работодателъ трѣбва да има предвидъ, че редовно водената ведомостъ и разпискитѣ иматъ голѣмо значение. По закона тѣ сѣ единственитѣ доказателства, че заплатата на работника е изплатена.

Най-новото въ наредбата-законъ за трудовия договоръ сѣ отпускитѣ на работницитѣ. Работникъ, който е работилъ при единъ и сѣщъ работодателъ, съ или безъ прекъсване въ продължение на две години, има право презъ всѣка следна година на 7 дни платенъ домашенъ отпускъ. Ако работникътъ не е използвалъ платенъ домашенъ отпускъ въ продължение на 3 години, той има право на 15 дневенъ такъвъ. Отпускътъ трѣбва да бжде поисканъ 20 дни преди деня на ползуването му. Освенъ правото на платенъ отпускъ, работникътъ, който е работилъ съ или безъ прекъсване една година при единъ и сѣщъ работодателъ, добива право на неплатенъ отпускъ отъ 15 дни ежегодно. Работникътъ трѣбва да го поиска самъ, най-малко 5 дни преди деня на ползуването. Сроковетѣ отъ 1 година и 2 години, нуждни за добиване право на неплатенъ или платенъ отпускъ, започватъ да текатъ отъ 20.IX.1936 г. Следователно, наредбата-законъ по отношение за отпускитѣ ще намѣри своето приложение едва следъ една, респективно две години, а допустимо е това право да остане само на книга, за което ще бждатъ причина ограниченията и условноститѣ които се поставятъ за добиване правото особено на платенъ отпускъ.

Въпросът съ отпускитъ на практика ще срещне голѣми затруднения и недоволства. При разрешаването на отпускитъ отъ страна на работодателя, често пжти ще бжде поставяна на изпитание дисциплината и смушаванъ производствения процесъ въ предприятията.

Срокътъ за поискването на отпуска, отъ 20 дена за платения и 5 дена за неплатения, сж неумѣстни и кжси. Чести ще бждатъ случаитъ, когато работодателятъ не ще е въ възможность да разреши отпуска, поради това, че въ кжсия срокъ не ще може да намѣри подходящъ замѣстникъ, особено за специалисти и техници, като се има предвидъ, че работникътъ, който отива въ отпускъ, запазва мѣстото си и че замѣстниците постжпватъ на работа съ условие да работятъ до заврѣщането на временно освободенитъ, когато безъ предупреждение биватъ уволнявани.

Наредбата-законъ предвижда правилници за вжтрешния редъ за всички заведения. До 20 ноемврий т. г. всички работодатели сж длъжни да представятъ предъ съответната Инспекция на Труда за одобрение правилникъ за вжтрешния редъ. Такъвъ правилникъ-образецъ ще бжде изработенъ и обявенъ отъ Дирекцията на Труда. Разпорежданията на правилника трѣбва да бждатъ известни на заинтересованитъ работници. По силата на това законно задължение се налага и неговото разгласяване чрезъ поставяне на видно мѣсто въ заведението. Независимо отъ гражданската отговорность за странитъ въ наказателнитъ разпореждания на наредбата-законъ е предвидено наказание за неизпълнение на наредбата-законъ и особено на поетитъ задължения по сключения трудовъ договоръ, като на работника се дава една усилена защита.

Наредбата-законъ за колективния трудовъ договоръ и уреждане на трудови конфликти е въ сила отъ 22 септемврий т. г. Колективниятъ трудовъ договоръ представлява едно съгласие между представителитъ на законоустановенитъ професионални работнически организации и отдѣлни работодатели или представители на тѣхнитъ законоустановени професионални организации, върху трудовитъ условия. Той се сключва само писмено и подлежи на регистрация въ съответната Инспекция на Труда, следъ което влиза въ сила. Сжщиятъ може да се сключва за едно или група предприятия отъ единъ и сжщъ браншъ въ опредѣлени райони. Такива имаме сключени нѣколко въ София съ отдѣлни работодатели отъ бранша на конфекционеритъ, строителитъ и др. Тѣ сж задължителни за всички работодатели и работници, до които се отнасятъ, независимо отъ това дали тѣ сж организирани или не, като самитъ професионални организации не носятъ никаква имуществена отговорность.

Въ сжщата наредба-законъ се разглежда и въпроса за

уреждане на трудови конфликти и недоволства, по отношение на условията на труда и размѣра на заплатата. Органитѣ, които разглеждатъ и разрешаватъ такива случаи, сж: общинскитѣ помирителни комисии, централната помирителна комисия при Дирекцията на Труда и О. О., Министерствѣтѣ на търговията, промишлеността и труда и Министерскиятъ съветъ. Стачкитѣ и локаутитѣ въ Наредбата-законъ се изрично забраняватъ, като наказателнитѣ санкции за работодателитѣ сж глоба отъ 20—100 хиляди лева, а за работницитѣ — лишаване отъ права по законитѣ за защита на труда. Подбудителитѣ се наказватъ съ тъмниченъ затворъ отъ една до три години. Прави впечатление, че наказателнитѣ санкции въ сравнение съ тия отъ другитѣ трудови закони, сж извънредно голѣми.

Наредбата-законъ за трудовия договоръ и тоя за колективния трудовъ договоръ и уреждане на трудови конфликти, като се стремятъ да регламентиратъ отношенията между капитала и труда, иматъ за задача да предотвратятъ възможни конфликти и спомогнатъ за бързото, правилно и еднакво разрешение на трудовитѣ спорове. Доколко дветѣ наредби-закони ще постигнатъ тая си целъ и ще помогнатъ за стабилизирането на социалния миръ и осигурятъ едно сътрудничество между капитала и работата, ще покаже само практичното имъ прилагане въ бждащето. Една пълна и точна преценка отъ правна, социална и практична гледна точка ще може да се направи едва тогава, когато бждатъ на лице резултатитѣ отъ приложението имъ.

Н. Гаговъ.

Безмитенъ вносъ на занаятчийски инструменти и уреди.

Дългитѣ войни, които българския народъ води, се отразиха много неблагоприятно върху правилното развитие на нашитѣ занаяти. Майсторитѣ и повечето тѣхни занаятчийски помощници бѣха повикани на фронта за да остояватъ честта на Отечеството, а инвентаря имъ, доколкото не бѣше рекъ визиранъ, бѣ оставенъ въ немарливо състояние.

Завръщайки се отъ бойнитѣ полета и отдавайки се отново на стопанска дейность, българскитѣ занаятчии бѣха изправени предъ почти непреодолими спѣнки, главно поради липса на достатъчни и пригодни инструменти. Мнозина отъ тѣхъ започнаха своята занаятчийска дейность съ набързо скърпени инструменти, съ които неможеше да се постигнатъ

особени успѣхи и доброкачествено производство.

Тия именно спѣнки въ областта на занаятчийското производство предизвикаха борбитѣ, които нашето занаятчийско съсловие поведе следъ войнитѣ, за лесно-достъпенъ кредитъ и безмитенъ вносъ на негсвитѣ уреди и машини отъ чужбина. Въ редица сесии на търговско-индустриалнитѣ камари, занаятчийското съсловие запозна отблизо мѣрдавитѣ фактори съ нуждитѣ на нашитѣ занаяти и макаръ съ голѣмо закъснение, най-сетне въпроса за безмитния вносъ на занаятчийски уреди и машини бѣ разрешенъ до известна степенъ благоприятно съ закона за насърдчение на мѣстната индустрия и закона за занаятитѣ.

Отмѣняването на закона за насърдчение на мѣстната индустрия автоматически лиши българскитѣ занаятчи отъ правото на безмитенъ вносъ на уреди и машини, което наложи новото разглеждане на тоя въпросъ.

Тукъ трѣбва да признаемъ, че българското правителство много бърже схвана неблагоприятното отражение върху нашитѣ занаяти, предизвикано отъ високитѣ мита, които тѣ трѣбва да заплащатъ за доставка на нужднитѣ имъ уреди и машини.

За да се предотврати единъ регресъ у нашитѣ занаяти и за да се даде отново възможностъ на тая жизнеспособна стопанска дейностъ да се развива при по-благоприятни условия, издадена е специална наредба, публикувана въ държавенъ вестникъ брой 264 отъ 20 ноемврий т. г., по застъпничеството на Министерството на търговията, промишлеността и труда, съ която се разрешава по единъ много либераленъ начинъ безмитния вносъ на инструменти, апарати и машини за собственитѣ нужди на българскитѣ занаятчи.

Съгласно тая наредба, за нуждитѣ на нашитѣ занаяти могатъ да се внасятъ отъ чужбина безъ мито, други данѣци и такси, необходимитѣ инструменти, апарати и машини, включително и частитѣ имъ, ако такива не се произвеждатъ въ страната и ако Министерството на търговията, промишлеността и труда прецени необходимостта отъ такъвъ вносъ въ страната.

Процедурата, която трѣбва да се спазва отъ българскитѣ занаятчи и занаятчийски кооперации при ползуването отъ безмитенъ вносъ за такива случаи, е много упростена. Заинтересования занаятчия или кооперация подава заявление чрезъ съответната търговско-индустриална камара до министерството на търговията, промишлеността и труда — отдѣление за занаяти, въ което се описватъ ясно и подробно инструментитѣ, машинитѣ и апаратитѣ, чийто безмитенъ вносъ отъ чужбина се желае, като се укаже въ същото заявление и митницата, презъ която ще стане внасянето имъ

въ страната. Къмъ заявлението трѣбва да се приложи описъ на машинитѣ и апаратитѣ, съ които е обнаружена вече работилницата на вносителя и общинско удостовѣрение за поданство. Ако вносителя е занаятчийска производителна кооперация, вмѣсто общинско удостовѣрение за поданство прилага се удостовѣрение отъ Б. З. К. Б-ка, отъ което трѣбва да се вижда, че кооперацията е занаятчийска производителна и образувана по духъ и смисъла на закона за занаятитѣ. Когато пъкъ вносимитѣ инструменти, машини и апарати сж сложни по конструкция и не сж познати модели на мѣстния пазаръ, вносителитѣ сж задължени да представятъ за тѣхъ добре и ясно изготвени чертежи, скици или фотографииитѣ имъ.

Понататъшната процедура по разрешението на безмитния вносъ е освободена отъ познатия намъ канцеларски бюрократизъмъ. Възъ основа на подаденото заявление за безмитенъ вносъ съответната търговско-индустриална камара извършва бърза провѣрка на представенитѣ ѝ документи и за нуждата отъ доставката на желанитѣ инструменти или уреди и при удовлетворително заключение преписката се препраща веднага въ Министерството на търговията, промишлеността и труда, което се произнася окончателно по желанието на просителя следъ провѣрка и преценка на представения му материалъ.

Ако безмитния вносъ се разреши, Министерството на търговията, промишлеността и труда веднага съобщава това на посочената въ заявлението митница за изпълнение, а заинтересования получава копие отъ това уведомление.

Въ случаетѣ, когато искания вносъ не се разрешава, заинтересованитѣ пакъ се уведомяватъ за решението на Министерството.

Възъ основа на полученото разрешение отъ Министерството на търговията, съответната митница пропуска безмитенъ вносъ на машинитѣ, апаратитѣ и инструментитѣ по установения редъ, безъ всѣкакви спънки и трудности за вносителя—занаятчия.

Споредъ тая наредба за безмитенъ вносъ на нуждитѣ машини и уреди за българското занаятчийско производство, лицата, които сж внесли обезмитени машини, апарати и инструменти, нѣматъ право да ги прехвърлятъ другимо въ продължение на 10 години, считано отъ деня на освобождението имъ въ митницата, обаче не се забранява даванетоъ имъ за кратко-временно услужване и ползване пакъ отъ занаятчия.

Прехвърлянето на такива машини и уреди, преди изтичането на 10 год. срокъ, върху занаятчия или занаятчийска кооперация може да стане само съ специално разрешение, издадено отъ Министерството на търговията, промишлеността

и труда. Прехвърлянето на такива машини и уреди върху други лица, които не се ползватъ съ правата на занаятчий и занаятчийскитъ кооперации, може да се допусне само, ако бждатъ заплатени отъ продавача предварително следуемитъ се мита и други данъци и такси на митницата, презъ която сж били внесени тия машини или уреди.

За да се гарантиратъ интереситъ на фиска срещу злоупотребление при доставката на инструменти, машини и др. по пжтя на безмитния вносъ, въ сжщата наредба сж предвидени строги и тежки наказания въ връзка съ чл. 327 отъ закона за митницитъ.

Л. Ивановъ.

Данънъ върху оборота

Той се въведе за пръвъ пжтъ като отдѣленъ данъкъ съ наредбата-законъ за данъка върху приходитъ отъ З. II. т. г.

Първоначално на този данъкъ, по текста на наредбата-законъ отъ З. II. т. г. подлежаха повече обекти, обаче съ измѣнението и допълнението ѝ отъ 16 априль т. г., подлежащи на оборотно облагане оставатъ само следнитъ категории данъкоплатци: Търговцитъ на едро, индустриалцитъ, акционернитъ дружества, командитнитъ съ акции, дружествата съ ограничена отговорность, мѣстнитъ клонове на чуждестраннитъ дружества, а отъ търговцитъ на дребно и кооперациитъ — само ония, които иматъ чистъ предполагаемъ приходъ надъ 160,000 лв. годишно. Тѣзи данъкоплатци сж много малко. Споредъ изчисленията отъ Министерството на Финансиитъ, тѣ съставляватъ едва 5% отъ данъкоплатцитъ. Всички останали подлежатъ на патентно облагане.

По отмѣнения законъ отъ 1933 год., на патентно облагане подлежаха само ония данъкоплатци, които имаха предполагаемъ приходъ до 40,000 лв. годишно. Сега съ патентъ ще се облагатъ всички данъкоплатци, чийто предполагаемъ приходъ е до 160,000 лв. годишно, като занаятчийтъ и лицата съ свободни професии ще се облагатъ само съ патентъ и въ случая, когато иматъ чистъ предполагаемъ приходъ надъ 160,000 лв. годишно.

Сжщественото въ новия законъ за данъка в/у приходитъ е: а) въвеждането на новата система на облагане — оборотното облагане за предполагаемъ доходъ до 160,000 лв. годишно; с) и най-сетне, че принципътъ на самооблагането, който сжщо имаме и въ стария законъ, е значително разширенъ сега.

Данъка в/у оборота е такъв, че не се интересува от това, дали предприятието печели или губи; той се плаща на общо основание и въ единия и въ другия случаи. Ето защо, той намира оправдание като самостоятелен данък само въ години на стопански просперитетъ, когато предприятията печелятъ и когато той се явява лекопоносимъ за тѣхъ. Въ години на стопански кризи и затруднения, данъкътъ върху оборота се явява тежъкъ и непоносимъ, защото той доразстройва предприятията, които и безъ това губятъ и действуватъ антисоциално. Отъ друга страна, обаче, той засѣга, както вече видѣхме, много малко данъкоплатци (5%), така че данъкътъ едва ли билъ проявилъ своя антисоциаленъ характеръ, още повече като се има предвидъ, че той засѣга само по-крупнитѣ предприятия. Единъ основенъ данъкъ върху оборота не би ималъ никакво оправдание при днешното ни стопанско положение, толкова повече, че и законътъ за гербовия налогъ се явява като едно бреме на оборота.

А. П.

Значението на Абисиния за италианското стопанство.

Абисиния, чиято повърхностъ е три пѣти по-голѣма отъ тази на Италия, предлага превъзходни економически възможности. Тази страна разполага съ голѣмъ брой водопади, както и съ богати ресурси отъ първични материали. Изчислява се, че водната сила веднажъ използвана, може да произведе повече отъ 15 милиарда киловатъ часа въ годината.

Между първичнитѣ материали, като най-важни могатъ да се споменатъ тѣзи, които интересуватъ химическата индустрия, текстилната индустрия, кожарската индустрия и др. Въ Абисиния сѣществуватъ значителни залежи отъ медъ, желязо, олово и злато. Въ нѣкои области сѣ открити и залежи отъ въглища и лигнитъ.

Отъ гледна точка на земедѣлието има сѣщо богати изгледи и възможности. Въ известни райони се получаватъ по две, а даже и по три реколти на година. Почвата е богата и благоприятна за производство на зърнени храни, зеленчуци, подправки, кафе, тютюнъ и др. Кафето напр. произхождащо отъ района на Хараръ е особено предпочитано. Колкото се отнася до памука, по едно време се предполагаше, че окупирането на езерото Тана отъ италианцитѣ, ще предизвика голѣми загуби на тази култура въ Нилската долина. По-логично е, обаче, да се предположи, че Италия ще

насочи още от сега всички свои усилия върху памучната култура въ Абисиния и може съ сигурност да се твърди, че правителството на Мусолини ще съумее да ускори реализирането на тази програма, безъ да има нужда да чака десетки години за получаването на едни положителни резултати, какъвто е случая съ нѣкои други колонии. Може приблизително да се изчисли, безъ да се показва човѣкъ голѣмъ оптимистъ, че въ единъ периодъ отъ 4 години, Италия ще добие отъ Абисиния памукъ въ достатъчно количество, за да може да задоволи една значителна частъ отъ нуждитѣ на текстилната си индустрия.

За сега туземцитѣ, въпрѣки че отглеждатъ памука по единъ първобитенъ начинъ, сж получили добри резултати. Въ всѣки случай, има всички изгледи Абисиния да стане страна-производителка на памукъ отъ по-голѣмо значение, отколкото е Египетъ и че качеството на произведения тамъ памукъ сериозно ще конкурира това на американския. Въ връзка съ това, интересно е да се отбележи, че американскитѣ производители, чиито продажби въ Италия, Испания, Германия и Япония сж се намалили съ около единъ милионъ бали отъ августъ 1935 г. до априлъ 1936 г., не сж доволни отъ обрата на Итало-абисинския конфликтъ.

Италия, която по силата на економическитѣ санкции се видя принудена да учреди единъ автархиченъ режимъ, ще намѣри въ Абисиния срѣдства за еманципиране отъ чуждестранната зависимостъ. За разработването на новопридобититѣ територии, италианското правителство е открило единъ кредитъ отъ 100 милиона лири, предназначенъ между другото и за реализирането на голѣми предприятия.

Вънъ отъ тѣзи 100 милиона лири, Националната каса за обществени осигуровки и Националната каса за осигуровки сж предвидѣли по една сума отъ 250 милиона лири, платими въ 5 анюитета и предназначени за финансирането на голѣми предприятия въ Абисиния.

Отъ друга страна, проблемата за емиграцията сега става много по-лесна за разрешение, като се има предвидъ, че една трета отъ цѣла Абисиния предлага на европейцитѣ много благоприятенъ климатъ.

(Le Troc).

Стопанска хроника.

Албания. Съгласно едно съобщение на Българската царска легация въ Тирана до Министерството на външнитѣ работи, албанскиятъ Министъръ на финанситѣ е издалъ едно

официално комюнике, споредъ което албанскиятъ франкъ запазва стойността си и въ бъдаще. Споредъ това комюнике албанскиятъ златенъ франкъ се запазва пакъ въ златна валута, независимо отъ спадането на италианската лирета и то възъ основа на златната база, върху която съществува албанската монета.

Египетъ. Търговскиятъ съветникъ на Експортния институтъ въ Александрия дава следнитъ сведения относно резултатитъ отъ направения опитъ за износъ и пласментъ на десертно грозде и ябълки отъ България въ Египетъ.

Въпрѣки голѣмия по количество вносъ на десертно грозде въ тази страна, вносътъ му отъ България е невъзможенъ поради конкуренцията на гръцкото грозде, внасяно на много ниска цена — 2 пиастра на едро (грозде се внася главно отъ Гърция, Сирия, о. Критъ и о. Кипъръ), на която цена българското грозде не може да се внася. Въ тази продажна цена сж включени всички вносни такси и мита.

За българскитъ ябълки е проявенъ живъ интересъ. Нѣкои сортове български ябълки наподобаватъ американскитъ, други по нищо не отстъпватъ отъ тѣхъ. Ценитъ, по които сж били предложени българскитъ ябълки, сж били намѣрени за приемливи. Въ Египетъ не се произвеждатъ ябълки, а се внасятъ отвънъ; продаватъ се презъ четиритѣхъ сезона на годината. Търговскиятъ съветникъ е на мнение, че сдѣлки могатъ да се реализиратъ, но подържа, че ябълкитъ трѣбва да сж добре и грижливо опаковани.

Италия. Съгласно разпоредбитъ на Министерството на финанситъ въ Италия отъ 24, съответно отъ 27 октомврий т. г., е разрешенъ износъ за всички страни на следнитъ стоки:

Митн. ст. 211 — Вълна, боядисана и влачена.

Митн. ст. 792 — Джбилни екстракти.

Разрешенъ е износътъ и на следнитъ, по-долу поименовани стоки за всички страни, изключая за Белгия, Дания, Англия, Холандия, Португалия, Ромъния, Испания и Русия:

Митн. ст. 140 — Конопъ, суровъ или влаченъ.

Митн. ст. 141 — Конопенъ дребъ.

А съ разпоредба отъ 24 октомврий т. г. е забраненъ до второ нареждане износътъ на овчи и кози кожи.

—о—

Съ декретъ влѣзълъ въ сила на 2. XI. т. г. сж намалени наново вноскитъ мита за вноса въ Италия на:

Митн. ст. 64 — Пшеница отъ 47 на 32 лирети за 100 кгр.

Митн. ст. 67 — Бѣла царевица отъ 47 на 32 лирети за 100 кгр.

Митн. ст. 70 — Брашно пшенично отъ 72 на 49 лирети за 100 кгр.

Брашно отъ бѣла царевица отъ 72 на 49 лир. за 100 кгр.

Митн. ст. 71 — Грисъ отъ 87 на 64 лирети за 100 кгр

Летония. Летонското правителство е издало напоследъкъ разни наредби имащи за целъ да предотвратятъ покачването (вследствие девалвацията на летонската монета) на ценитъ на вътрешния пазаръ и да насърчатъ вноса въ Летония на чуждестранни стоки, като допринесатъ по този начинъ и за поощряване на международния стокообмѣнъ.

Намаление на вноснитъ мита.

Това намаление, засѣгащо 23 статии на летонската митническа тарифа, варира между 12.5 и 80% отъ старитъ мита и има за целъ не само да предотврати покачването на ценитъ, но и да причини едно спадане на сжитиъ.

По-главнитъ артикули, които ще се ползватъ отъ това намаление, сж следнитъ:

Оризъ, бубонки, плодове, портокалови и лимонови кори, плодове и бубонки сушени, капара и маслини, орѣхи, горчица, тесто, подправки, кафе, чай, тютюнъ, сладкиши, квасъ, риби и хайверъ, кожени издѣлия, стъклария, течности произходящи отъ дестилирането на нефта, сапунъ и сапуненъ прахъ, плегени издѣлия и пасмантерия, тюль, пера за гарнитура и изкуствени цвѣта, бисери, пайети и пр.

Премахване на контингента както и на ограниченията по пренасянето на следнитъ стоки:

Каолинъ, креда, медицинско рибено масло, медицинско-бактериологически вещества (ваксина и серуми), „инсулинъ“, всѣкакви книги.

Съгласно тази наредба, внасянето въ Летония на горнитъ произведения ще може да се извършва тепърва безъ количествено ограничение и ще се урежда безъ специално разрешение.

Премахване на ограничения по пренасянето на следнитъ стоки:

Подправки, шафранъ, материали и произведения отъ хартиена индустрия, принадлежности за рисуване, лимони.

Контингентната система ще продължава да се прилага по отношение на тѣзи артикули, но вноса на сжитиъ артикули ще може да се извършва безъ специално разрешение.

Забележка: Препорѣчва се на износителитъ на стоки въ Летония да взематъ нуждитъ мѣрки за получаване увѣреніе, при сключване на сдѣлките, че летонскитъ купувачи ще бждатъ въ състояние да разполагатъ съ девизи за уреждането на смѣтките.

—o—

Полша Полскитъ износители на беконъ, получили контингенти за износъ за Англия, сж задължени да изнесатъ известни количества месни произведения за други, по-малко рентабилни пазари. Презъ второто тримесечие на 1935 год.

този задължителен износъ е възлизалъ на 25% отъ получения контингентъ за Англия, презъ третото тримесечие на 50%, презъ четвъртото тримесечие на 75%, а презъ първото тримесечие на 1936 год. на 100%. Този планъ на задължителенъ износъ е изпълненъ съ 126%. Нѣкои фирми все пакъ не сж изпълнили своето задължение и Министерството на търговията ги лишава отъ контингенти за вносъ въ Англия, като тѣзи контингенти се разпредѣлятъ между ония фирми, които сж особено активни въ износа за други държави. Задължителнитѣ контингенти за времето до края на тази година възлизатъ на 100% отъ полученитѣ контингенти за Англия.

Турция. Пазарътъ на тютюнитѣ въ Смирненско е билъ откритъ презъ втората половина на м. октомврий т. г. отъ страна на турската режия, при въздържане на чуждестраннитѣ фирми, които били съзрѣли въ покупката на режията една маневра, целяща да покачи ценитѣ. Ценитѣ сж се оказали съ 20% по-високи, отколкото се е очаквало. Отъ началото на месеца се отбелязва, обаче, вече една по-голяма увѣреностъ въ ценитѣ, възлизащи както следва:

въ района на	Гяуръ-Кьой	отъ 70 — 115	гроша кгр.
„ „ „	Акъ-Хисаръ	„ 70 — 120	„ „
„ „ „	Едоминъ	„ 60 — 70	„ „
„ „ „	Мугла-Мансира	„ 80 — 85	„ „
„ „ „	Сандангж, Гьордесъ	80 — 90	„ „

Горнитѣ цени се отнасятъ за първокачествени макули. На пазаря сж се явили и американски фирми, предлагайки цени отъ 80—90 гроша за кгр.

—о—

Въ резултатъ на насърденията на турското правителство, културата на памука е развита твърде много въ Мала-Азия, най-много въ Аданския и Смирненския вилаети, а сжщо така и областитѣ Битлисъ, Мушъ и полетата, напоявани отъ рѣкитѣ Тигъръ и Ефратъ. Благодарение щедрата подкрепа отъ страна на правителството, въ Турция е възникнала една значително развита текстилна индустрия, представлявана отъ текстилнитѣ фабрики въ Цезарея, Ерегли и Назили.

Производството на памукъ отъ последната реколта се изчислява на 250—270,000 бали и се разчита да се увеличи постепенно до 500,000 бали годишно, при което се разчита, че ще се осигурятъ чуждестранни девизи за 25 мил. турски лири. Памукътъ отъ Турция се изнася за Америка и Германия.

Франция. Съ декрети отъ 2 ноемврий, оповестени въ френския държавенъ вестникъ, брой 232 отъ 3 с. м., едновременно съ монетната реформа сж измѣнени такситѣ и вноснитѣ мита за вносъ на стоки въ Франция, въ сила отъ 10 октомврий 1936 г., а именно:

I. Таксата, плащана за издаване контингентни разреше-

ния за вносъ се намалява съ 20%.

II. Намаляватъ се вноснитъ мита и то въ процентъ отъ размѣра на валиднитъ къмъ 10. X. 1936 год. вносни мита:

Съ 20% *сурови материали*: митн. ст. 20 — черва; 21 — кожи сурови, ярешки и кози; 22 — кожи кожухарски сурови, 25 — косми животински; 27 — копринени пашкули; 67 — рога; 82 — просо; 89 — фий; 142 — конопъ суровъ; 155 — смрадлика.

Съ 17% *полуобработени произведения*: 68 — брашно пшенично, ржжено и царевично; 85 — сушени плодове, изключая сливитъ; 603 — фурнири, плакажи и контраплакажи.

Съ 15% *фабрикати*: 85 — сушени сливи.

Не сж намалени вноснитъ мита за вноса на следнитъ стоки, интересуващи евентуално износа ни: 4 — волове; 8 — телета; 10, 11 — агнета, овце, кочове, кози и ярета; 12, 13 — свине и прасета; 14 — живи птици; 18 — закрани птици; 30 — лой и масъ; 34 — яйца; 36, 37 — сирене, масла; 38 — медъ пчеленъ; 80 — бобови; 84 — плодове: круши, ябълки, сливи и грозде; 85 — орѣхи; 88 — маслодайни семена: памучно, ленено, рициново, сусамово, соя; 109 — тютюнъ суровъ; 110 — растителни масла; 112 — розово масло; 136 — дървени вжглища; 158a — лукъ; 158c — домати консерви (пюре); 165-166 — трици и кюспе.

—o—

На общото събрание на Общия синдикатъ на кожи въ Франция, състояло се на 20 октомврий т. г., е взето решение, до 1 декемврий 1936 год. да не се допуска покачване ценитъ на кожи повече отъ 15%, въпрѣки че действителното поскъпване на суровитъ материали възлиза на 45%. Членоветъ на сдружението се задължаватъ да не правятъ ограничения при изпълнението на поръжкитъ. Не е ясно, дали горепосоченото условие ще се прилага за държавнитъ доставки и за експорта.

—o—

Искането, направено по официаленъ редъ предъ френското правителство да се разреши контингентъ за вносъ на доматино пюре отъ България въ размѣръ на 400 тона, не е било удовлетворено. Поради тежкото положение, въ което се намирали по настоящемъ френскитъ производители на този продуктъ, френското правителство е отказало да даде искания контингентъ.

Чехославия. Съ правителствена наредба отъ 10 ноемврий т. г. сж измѣнени наново размѣритъ на добавъчнитъ мита, събирани извънъ опредѣленитъ мита при вноса на зърнени храни въ Чехославия. Добавъчнитъ мита се събиратъ при вноса на зърнени храни въ Чехославия извънъ постояннитъ вносни мита, възъ основа на законъ отъ 21.VII. 1934 г. и се мѣнятъ всѣки месецъ въ зависимостъ отъ измѣ-

нението ценитѣ на сжитѣ зърнени храни, каквито сж имали тѣ предъ предшествуващитѣ три месеца, въ сравнение съ срѣднитѣ цени за сжитѣ презъ петилѣтието 1925 — 1929 г. намалени съ 11⁰/₀ установени възъ основа на официалнитѣ котирания на стоковитѣ борси. Тѣзи добавъчни вносни мита не могатъ да бждатъ по-високи отъ:

За пшеница —	25 ч. кр. при постоянно мито	50 кр. за 100 к.
„ ржъята —	50 „ „ „ „ „	38 „ „ „ „
„ ечмика —	36 „ „ „ „ „	34 „ „ „ „
„ овеса —	34 „ „ „ „ „	36 „ „ „ „

Съ правителствена наредба № 260 и съ валидностъ отъ 10. X. т. г. сж въ сила следнитѣ добавъчни мита:

Пшеница —	19 ч. кр. за 100 кгр.
Ржъ —	30 „ „ „ „ „
Ечмикъ —	36 „ „ „ „ „
Овесъ —	27 „ „ „ „ „

Швейцария. Съ решение на Федералния съветъ на швейцарската република сж измѣнени вносниѣ мита, начиная отъ 5 октомврий т. г.: (следва таблица, гледай стр. 27).

Съ ново решение на Федералния съветъ въ сила отъ 16 с. м. е намалено вносното мито за вносъ на десертно грозде въ Швейцария и по митн. ст. 31 — : „друго десертно грозде“ — внесено не въ кошчета до 5 кгр., или въ джбови буренца до 18 кгр. едното — отъ 15 на 10 шв. франка за 100 кгр.

—o—

По поводъ постѣпкитѣ направени по официаленъ редъ предъ Швейцарското правителство да разреши вноса на 500 тона кромидъ лукъ отъ България последното е известило, че предвидъ престоящитѣ преговори за клирингъ, разрешава единъ еднократенъ контингентъ за вносъ въ размѣръ на 200 тона. Стопанскиятъ департаментъ пожелалъ да получи сведения за ценитѣ на лука франко Буксъ. Вносътъ на този контингентъ трѣбва да почне не порано отъ 1 декемврий 1936 г. и щомъ наближи да бжде изчерпанъ, стопанскиятъ департаментъ щѣлъ да разреши новъ контингентъ, за което легацията е получила увѣрението.

Търговски договори и спогодби.

Преводъ отъ текста на третото допълнително споразумение, въ сила отъ 10 того, къмъ Германо-Югославянския търговски договоръ, относно отпускането на митнически контингенти за вносъ на сушени сливи въ Германия. *Съ сж-*

Митнич. статия		Размѣри на вносн. мито	
		Досегашно	Ново
		въ франка за 100 кгр.	
23	Ябълки и круши прѣсни, въ насипано състояние, или въ чували	2.—	—
24a1	Ябълки и круши прѣсни, въ друга опаковка	5.—	—
25a	Сливи сушени въ сждове съ тегло надъ 50 кгр.	5.—	—
25a2	Сливи сушени въ сждове съ тегло по-малко отъ 50 кгр.	10.—	—
27a	Кайсии сушени, безъ костилки	40.—	10.—
27в	Други сушени плодове безъ костилки	50.—	20.—
31в	Грозде, внесено въ малки пакети, сандъчета, кутии или кошчета съ тегло до 5 кгр., несъбрани или събрани 4—10 въ едно, внасяни и въ вагонни пратки	10.—	5.—
39a1	Орѣхи и лешници	10.—	5.—
40a	Лукъ и зеле	3.—	—
40в	Домати	5.—	—
86	Яйца Свърхъ митото за внесена царевица въ размѣръ 4 франка за 100 кгр. се премахва.	15.—	—
143	Свине живи съ тегло надъ 60 кгр.	50.—	20.—

щитъ условия, относно размѣра на вносното мито до границата на контингента, началнитъ и предѣлни дати за ползуването му и видоветъ опаковки, *се ползува*, възъ основа клаузата за най-облагоприятствуваната нация, *вносятъ на сушени сливи и отъ България*:

Забележка: Договорното мито се отнася само за количество отъ 85,000 квинтала отъ 1 августъ едната година до 31 юлий следващата година. Кралското и Югославянско правителство има право да изнася, въ границитъ на митническия контингентъ, годишно до 25,000 квинтала сливи въ друга опаковка, не въ бѣчви или чували, съ минимално брутно тегло 80 кгр. при договорно мито 40 РМ. за квинталъ въ Германия.

Договорното мито е валидно и за друго едно количество отъ 30,000 квинтала сливи за приготвление мармеладъ отъ I.VIII всѣка година до 31 юлий на следната година, ако сливитъ се взематъ отъ институции, опредѣлени отъ Райхсминистра за *„прехрана и земедѣлие“*.

Размѣрътъ на контингента за вносъ на сушени сливи отъ 85,000+30,000 квинтала годишно, не е даденъ само на Югославия, а и на всѣка договорна страна, или страна ползуваща се при вносъ въ Германия отъ клаузата на най-облагоприятствуваната нация. Следователно и България има правото да внася годишно до 115,000 квинтала сушени сливи при даденитъ облекчения.

Автономното мито за а) неопаковани сушени сливи, или внасяни въ бурета или чували съ брутно тегло надъ 80 кгр., е 30 РМ. за 100 кгр. и б) за внасянитъ въ всѣка друга опаковка — 50 РМ. за 100 кгр.

Договорното мито за неопакованитъ, или за опакованитъ въ опаковка, означени въ буква а) сливи е опредѣлено на 10 РМ. За опакованитъ съгласно б) сливи — 40 РМ. за 100 кгр. и то само до размѣръ на 25,000 квинтала за отдѣлни страни, включени въ общия контингентъ за дадена страна (85,000 квинтала).

Съ сѣщия размѣръ на договорно мито — 10 РМ. за 100 кгр. се облагатъ и внасянитъ за приготвление на мармеладъ сливи, неопаковани или опаковани въ бурета или чували съ брутно тегло надъ 80 кгр., до едно общо количество 30,000 квинтала за отдѣлна страна (вмѣсто автономно мито — 30 РМ. за квинталъ), при условие, че се взематъ отъ институции, опредѣлени отъ райхсминистра за прехрана и земедѣлие.

* * *

Финско-Италианската търговия. Споредъ сключения търговски договоръ Италия предоставя на Финландия вносенъ контингентъ отъ 5 милиона лири, отъ които 50,000

лири се предназначават за вносъ на яйца. Споредъ договора, сдѣлките могатъ да ставатъ не само по клиринга, но и на компенсационни начала.

* * *

Турско-Югославянски търговски договоръ. На 28 октомврий т. г. е подписанъ новиятъ турско-югославянски търговски договоръ. Къмъ договора сж прибавени две листи „а“ и „б“, въ които сж посочени стоките, които Югославия може да внесе въ Турция. Листата „а“ съдържа стоките, вносътъ на които е неограниченъ (кадифе, картонъ отъ всѣкакъвъ видъ, стъкларски произведения, желѣзни печки и мангали, вериги, предмети за украса — халки, гривни, канцеларски принадлежности и др., детски играчки), а списъкътъ (б) — съдържа стоките, вносътъ на които е контингентирани (кожени издѣлия, памучни тъкани, сапунъ, хартия и издѣлия отъ книга, бѣльо, циментъ и др.).

Международни вѣсти

Свѣтовната реколта на зърнени храни и перспективитъ на международнитъ пазари.

Споредъ данните на международния земеделски институтъ въ Римъ, свѣтовната търговия съ пшеница е възлѣзла презъ последната кампания на 137.9 милиона т. е. съ 2 милиона квинтала по-малко, отколкото презъ предидущата година. Чистиятъ вносъ на европейскитъ страни — вносителки е възлѣзълъ презъ изтеклата кампания на 96.2 милиона квинтала, срещу 97.1 мил. кв. презъ предидущата година.

Реколтата на пшеницата въ Европа презъ 1936 год. възлиза на 400 мил. кв. срещу 428 мил. кв. презъ 1935 г.; 124 милиона сж били получени въ странитъ-износителки (главно България, Унгария, Ромъния, Югославия, Полша и Литва) и 276 мил. кв. въ останалитъ държави. Канада и Съединенитъ Щати заедно сж произвели презъ текущата кампания 235 мил. кв. пшеница, срещу 245 мил. кв. презъ миналата година и 249 мил. кв. срѣдна годишна реколта презъ последнитъ петъ години.

Реколтата на пшеницата въ северното полукълбо възлиза презъ текущата година на 790—795 мил. кв. (безъ Русия, Китай, Иранъ и Турция).

Реколтата на другитъ зърнени храни въ северното полукълбо е била: (въ милиони квинтала)

	1935 г.	1936 г.
ржжъ	243	230
ечмикъ	283	250
овесъ	483	395

Положението на пазаритѣ е благоприятно за продавачитѣ. Споредъ провѣрени сведения, Канадската дирекция за пшеницата има на разположение само около 70 милиона бушели пшеница. Една частъ отъ Канадската пшеница ще бѣде закупена отъ Съединенитѣ Щати.

Реколтата въ Съединенитѣ Щати възлиза, споредъ официалнитѣ данни на следнитѣ количества: (въ скобитѣ сж посочени количествата за 1935 и 1934 г.):

пшеница	627 (603,497)	ечмикъ	144 (292,118)
царевица	1509 (22203,1377)	ржжъ	27.1 (57.9,16)
овесъ	784 (1195,526)	ленъ	6.3 (14.9,5.2)

Реколтата на пшеницата въ Съединенитѣ Щати е достатъчна за изхранването на населението, но предвидъ на лошата реколта на царевицата, по-долнитѣ качества на пшеницата ще се употребяватъ за фуражъ.

Въ Европа снабдяването на странитѣ-консуматорки става главно отъ крайдунавскитѣ държави, тъй като ще минатъ нѣколко мѣсеца, преди да пристигнатъ първитѣ пратки отъ новата аржентинска и австралийска реколти. Сегашното положение оправдава напълно твърдото направление на свѣтовнитѣ пазари. Известно разклащане е предизвикано отъ валутнитѣ реформи. Тѣ не сж въ състояние, обаче, да спратъ за дълго време покачването на ценитѣ.

Твърдо настроение господствува и на пазара на фуражнитѣ зърнени храни, особено царевицата. Въпрѣки голѣмитѣ пратки отъ Аржентина и девалвацията на холандския гулденъ, ценитѣ сж се задържали на предишната си височина. Канада е премахнала вносното мито на царевицата въ размѣръ на 25 цента на бушелъ, което показва, че Канада иска да насърчи вноса на царевицата отъ Аржентина, за запазването на запаситѣ на пшеницата.

Дунавскитѣ държави се въздържатъ отъ предлагания. Южна Африка разполага най-много съ 272.000 тона царевица за експортъ.

Пиретрумъ.

Свѣтовното производство на пиретрума презъ 1933 г. е възлѣзло на 6.450 тона 70% отъ това количество е произведено въ Япония. Културата на пиретрума се разпространява понастоящемъ въ Америка, Австралия, Индия, Колониитѣ и Европа.

Решения на стопанската конференция на малката антанта.

На 25 октомврий т. г. се е закрила конференцията на малката антанта. Следъ закриването ѝ е било публикувано съобщение за решенията на конференцията, въ което между другото се говори за премахване на визи, за улеснения на

навигацията по Дунава, за пощенския съюзъ на държавитѣ на малката антанта, за организиране на туризма, на туристически изложби, за изработване мѣрkitѣ за съгласуване дейността на емисионнитѣ банки, уеднаквяване на желѣзопѣжния транспортъ и др. Сжщевременно е решено да се свика презъ февруарий 1937 година конференция на търговскитѣ камари на държавитѣ на малката антанта.

Положението на международнитѣ пазари на масло и сирене презъ 1936 г.

Производството на масло и сирене въ Нова Зеландия е погълтѣмо, отколкото презъ миналата година. Въ Канада отъ 1. I. 36 г. до 10. X. 36 сж произведени 1.061.954 каси сирене срещу 871.992 каси презъ сжщия периодъ на м. г. На 1 октомврий т. г. количествата на сиренето въ канадскитѣ хладилници е възлизало на 170.000 квинт. срещу 133.000 кв. на сжщата дата отъ миналата година. Количеството на масло въ хладилницитѣ е възлизало на 250.000 кв. срещу 225.000 кв. на сжщата дата презъ м. г. Дания е произвела презъ 1935 г. 285,000 кв. сирене срещу 270.000 кв. презъ 1934 г. Датскитѣ износъ на сирене презъ 1936 г. е възлѣзълъ на 66.000 кв., 52% отъ които сж изпратени за Германия. Запаситѣ на маслото въ Съед. Щати сж съ 180.000 кв. по-малки отколкото презъ сжщия периодъ на миналата година.

Програма за дейността на Експортнитѣ институти на Малката антанта.

Въ Букурещката конференция на експортнитѣ институти на Малката антанта е постановено да се координира дейността на институтитѣ, като се предвижда следното:

Периодически конференции на директоритѣ на институтитѣ ставатъ единъ пѣтъ годишно и освенъ това винаги, когато има належаща нужда за това.

При всѣки институтъ се образува едно специално бюро за обслужване на Малката антанта, което ще поддържа връзки между институтитѣ, ще събира информации досежно въпроситѣ интересуващи Малката антанта, ще следи за тенденциитѣ на външната търговия на другитѣ съюзници, ще събира и пази документитѣ досежно общата стопанска работа на Малката антанта, ще се стареа да премахва прѣчкитѣ за взаимно сътрудничество, ще събира статистики на външната търговия и изследва възможнитѣ противорѣчия.

Институтитѣ ще размѣнятъ взаимно обикновеннитѣ си чиновници за свръзка и агенти.

Пропагандата, информационната служба, интервенции, обмѣнъ на документи, статистика сжщо ще се организиратъ съ съгласие на тритѣ института.

Предвижда се издаването на единъ общъ бюлетинъ на

институтитѣ.

Предвиждатъ се общи линии за работата на институтитѣ по отношение на останалитѣ държави.

Подобрение на свѣтовното земеделско стопанство.

Германскиятъ институтъ за конюнктурни проучвания, въ последния брой на своето издание констатира, че положението на свѣтовното земеделско стопанство продължава да се подобрява. Доходитѣ отъ продажба на земеделскитѣ произведения сж се покачили и то не само въ странитѣ, които специално се занимаватъ съ износа на сжитѣ, като Аржентина, Австралия, Нова-Зеландия, но и въ северозападна Европа, Холандия, Дания и др. Въ тритѣ най-голѣми свѣтовни консуматорки на земеделски произведения — Съединенитѣ Щати, Германия и Англия, положението на земеделското стопанство се е подобрило. За заздравяването на положението е допринесло покачването на ценитѣ на пшеницата и намалението на свѣтовнитѣ запаси. Ценитѣ на пшеницата сж стигнали до равнището на 1930/31 год. По нататъшното релативно покачване на сжитѣ надали може да се очаква. Механизирането на производството по-скоро ще съдействува за тѣхното спадане.

Увеличението на покупателната способностъ въ странитѣ консуматорки е предизвикало по-голѣмо търсене на продуктитѣ отъ животински произходъ, като месо, масло, сирене, млѣко, яйца и пскачването ценитѣ на тия произведения.

Положение на международния пазаръ на пшеницата.

Споредъ даннитѣ на международния земеделски институтъ въ Римъ, тазгодишната свѣтовна реколта на пшеницата (съ изключение на С. С. С. Р., Китай и Турция) е най-малка следъ 1932 г. Реколтата въ странитѣ—износителки, поради добрата реколта въ дунавскитѣ държави и задоволителнитѣ изгледи за реколтата въ Аржентина, е малко по-голѣма отъ тази презъ 1935 год., но е все пакъ по-малка отъ всички следвоенни реколти. Добивътъ въ странитѣ—вносителки е по-малкъ отъ тоя презъ 4-тѣ предшествуващи години, но малко по-голѣмъ отъ тоя презъ другитѣ следвоенни години.

Износнитѣ количества презъ 1936/37 година, заедно съ запаситѣ отъ предидущата година сж съ 20 милиона квинтала или 10% по-малки отъ тия преди една година. Тѣ възлизатъ на 183 милиона квинтала, отъ които 67 мил. се падатъ на остатъцитѣ отъ предидущитѣ години.

Нуждитѣ отъ вносъ презъ текущата производствена година възлизатъ, споредъ преценкитѣ на института, на 147 милиона квинтала, срещу вноса отъ 136 милиона квинтала презъ предидущата година. Къмъ края на кампанията експортнитѣ излишѣци, които на 1. VIII. 1933 година сж въз-

лизали на 170 милиона квинтала, ще се намалят на 35 милиона квинтала.

Намалението на запаситѣ е предизвикано, обаче, не поради покачването на консумацията, а поради последователнитѣ лоши реколти презъ последнитѣ години (голѣми суши въ Америка презъ 1933, 1934 и 1936 г.). Ако само презъ едната отъ тѣзи години реколтата въ Америка бѣше нормална, сегашнитѣ свѣтoвни запаси не биха били много по малки отъ рекордното количество презъ 1933 г.

Разни сведения.

Министерството на Външнитѣ работи и изповѣданията е било уведомено по официаленъ редъ на 19.VIII т. г., че презъ първото тримесечие на т. г. сж били отпущнати следнитѣ квоти за вносъ отъ България въ Ромъния:

Митн. ст. 201 — Конци отъ естествена коприна, сурови, съ една или повече нишки, неосукани и осу-
кани — 1126 кгр. за 1.238.600 леи.

„ „ 312 — Всѣкакви зеленчукови семена — 3.300 кгр.
за 131.500 леи.

„ „ 517 — Памучни конци, избѣлени, боядисани или
мерселизирани, 132 кгр. за 44.000 леи.

„ „ 568 — Панделки, ширити, гайтани тъкани или пле-
тени отъ всѣкакви растителни текстилни безъ
коприна, на метъръ неизбѣлени, небоядисани — 400 кгр. за
66.000 леи.

„ „ 862/4 — Земя, глина и мраморъ, сурови или печени,
сжщитѣ промити, смлѣни или на пасти, обаче
некомбинирани съ други материали, хидрати
или хидросиликати; флотитска земя „халои-
цитъ“, „халофанъ“; каолинъ и фелдшпатъ,
швершпадъ, калкшпатъ, и флуоритъ сурови,
сжщитѣ промити, млѣни или на тесто, но
некомбинирани съ други материали — всичко
65.000 кгр. за 182.000 леи.

„ „ 1066 — Желѣзна мрежа, имаща въ диаметъръ надъ
2 мм. желѣзни четки за дарацѣ — 5.000 кгр.
за 400.000 леи.

или всичко 74.958 кгр. за 2.062.100 леи.

По поводъ постѣпкитѣ на Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията да се използватъ и презъ четвъртото тримесечие невнесенитѣ до сега количества, българската легация въ Букурещъ е уведомила Министерството, че отъ общоотпущнатиятъ за вносъ отъ България презъ четиритѣ тримесечия на т. г. контингентъ за 47.159.000 леи, сж

били използвани (до 8.XI 1936 г.) контингенти на стойност 4.386.000 леи. Дирекцията за контингентите в Ромъния наредила да бъдат удовлетворени всички искания за внос от България, в размер 100%, без ограничение на артикулите.

При това положение българските износители разполагат с достатъчно възможности за внос на стоки в Ромъния, при условие, че ще постъпят искания от заинтересованите ромънски вносители.

При обсъждане възможностите за българския внос в Ромъния да се има предвид освен клиринговата спогодба между двете народни банки, съгласно която стойностите на внесените български стоки се изплащат в леи за сметка на Б. Н. Б., но още и една нова наредба № 226, 623 от 17.X т. г. на Ромънското министерство на финансите, според която за българският лев се изисква премия от 38%, а именно: за пресметане и събиране на адвалорните такси са валидни от същата дата до ново разпореждане официалните курсове за българския лев: без премия 1.21 и с премия 38% — 1.09, по които ще се отпускат девизи на заинтересованите.

* * *

Съгласно чл. 13 от Наредбата № 57 на Дирекцията за закупуване и износ на зърнени храни, относно търговията с конопено и ленено влакно и за закрила на местното производство на конопа и лена (Държ. вестник бр. 178 от 10.VIII т. г.), всеки който желае да внесе през 1937 година *коноп, лен, ракия, юта, сисал, алое, манила, бенарис, сьн, рафия, както и преди от изброените материали, а също и други влакна от растителен произход, с изключение на памук и памучните преди*, ще трябва да подаде до края на текущия месец заявление в Министерството на търговията, промишлеността и труда, отделение за индустрия, като посочи, какво количество от въпросните материали иска да внесе, а също и внасял ли е до сега такива материали и в какви количества. Последните данни трябва да бъдат подкрепени и с документи (митнишка декларация или друг автентичен документ).

След изтичането на срока комисията, предвидена в същия член на поменатата наредба № 57, ще разгледа постъпилите искания и ще определи на кой заявител какво количество от тия материали ще се разреши за внос през 1937 година.

Съгласно резолюцията на г. Министра на търговията, промишлеността и труда от 4.XI 1936 год., сложена върху протокол № 5 на въпросната комисия, ще се дават разрешения и за внос на конци и преди за нуждите на обущарството, изработени от коноп, лен и ракия.

* * *

Холандският търговски кжщи интересуващи се от стокообмѣна между Холандия и Юго-източна Европа, образуваха *търговска камара за Юго-източна Европа* съ задача засилването стокообмѣна съ България, Унгария, Ромѣния Гърция, Турция и Югославия.

Управителното тѣло се състои отъ: Председателъ: Професоръ Й. ванъ Лонъ. Членъ делегатъ: Българския Царски Генераленъ Консулъ въ Амстердамъ, г-нъ Д-ръ Димитъръ фонъ Саеръ. Секретари: Й. Никеркъ и Д-ръ Метцъ.

Адреса на камарата е както следва:

Chambre de Commerce Néerlandaise pour le Commerce avec la Sud-Est l'Europe, Joh. Vermeerstraat, 29 Amsterdam Z.

Камарата е на разположение на българскиятъ търговци по всички интересуващи ги въпроси относно стокообмѣна съ Холандия.

Международни панаири

Отъ 16. I. до 16. II. 1937 год. ще се състои въ Анкара международното изложение за апарати и отоплителни инсталации. Програмата за това изложение е изпратена на Съюза на българскиятъ индустриалци, отъ кждето могатъ да се получатъ допълнителни сведения. Такива могатъ да се получатъ и отъ Турската легация въ София.

Бѣлградскиятъ мостренъ панаиръ ще бжде откритъ за първи пжтъ презъ м. май 1937 год. Панаирътъ се устройва отъ Бѣлградскиятъ: търговска, индустриална и занаятчийска камари и отъ Главния съюзъ на земеделскиятъ кооперации въ сътрудничество съ почти всички стопански и професионални организации въ Бѣлградъ. Предвижда се за напредъ панаира да се състои два пжти всѣка година — пролѣтъ и есень. Панаирътъ ще разполага съ една площъ 363.300 м², отъ която за първото откриване на панаира се смѣта да бжде изградено и оползотворено около 140.000 м². Желанието на тия, които организиратъ и подкрепятъ създаването му е, Бѣлградскиятъ мостренъ панаиръ да бжде най-значителната стопанска манифестация въ Югославия.

Като изтъква стопанското значение на Бѣлградъ за Югославия и неговото благоприятно географско положение, дружеството за уреждане на панаира моли да се разгласи между заинтересованитъ и компетентни организации и срѣди въ България, предстоящото откриване на панаира. Въ същото време, дружеството. изказва надежда, че отдѣлни лица въ

България, както и самата държава, ще се заинтересоват от Българският панаир, за да построят на време свои специални павилиони, за да бъде България добре застъпена при първия Български мострен панаир, който ще се състои през м. май идната 1937 година.

По случай 13-годишнината на Турската република, на 28 октомври т. г. е била открита въ Анкара една изложба на домашната и занаятчийска индустрия.

Изложени сж били издѣлия на повече отъ 50 занаятчийски браншове. Въ изложбата сж взели участие не само занаятчийскитѣ но и професионалнитѣ училища и художествената академия.

По тоя случай турското Министерство на народното стопанство е приготвило единъ законопроектъ за защитата на занаятитѣ и дребната индустрия, който ще вземе своята окончателна форма следъ проучване резултатитѣ отъ изложбата. Общитѣ положения на законопроекта сж следнитѣ: занаятитѣ и дребната индустрия се освобождаватъ отъ данѣкъ. За тая цель мѣстото, кждето се упражнява занаята нѣма да се квалифицира като „търговско заведение“. Въ главнитѣ вилаетски градове ще се уреждатъ периодически изложби, по изработена програма отъ Министерството на народното стопанство. Транспорта на предметитѣ и на изложителитѣ ще бъде безплатенъ. На изложителитѣ ще се раздаватъ премии и отличителни знаци. Ще се създадатъ чирашки училища и ще се уредятъ отношенията между майстора и неговитѣ работници. Предвижда се създаването на занаятчийски кооперации, ползуващи се съ специални облекчения и освобождаване отъ данѣци. Държавата ще доставя машини и принадлежности на много износни условия. Не подлежи на съмнение, че протекцията, която законопроекта ще даде на занаятчийството и дребната индустрия, идва твърде на време. Дали обаче, тая протекция ще може да съживи тоя клонъ отъ стопанското производство е неизвестно, особено като се има предвидъ общото обедняване на страната вследствие голѣмитѣ разходи по провеждане на индустриализацията, по построяката на Анкара и голѣмитѣ военни разходи.

Въ Триполи, презъ м. м. януарий—мартъ 1937 год. ще се състои XI-я международенъ панаиръ.

Предложения и запитвания.

Banque Isaac Alhadeff, Rhodes (Egée) желае да влезе въ търговски връзки съ български вносители на южни плодове и мандарини.

Фирмата Deutsche Nahrungsmittel — Gesellschaft, Nürnberg, Scheuristrasse 21 желае да закупи от България значителни количества сухи каменни гжи и трънки.

Фирмата J. V. Darmon — Tunis, Boite Pastale 487 желае да влезе въ търговски връзки съ български износители.

Фирмата Kocache, Audi & Co, Damas H. P. 149 желае да влезе въ търговски връзки съ мѣстни износители на български произведения.

Фирмата Cyprien Ph. David, Nicosie (Chypre) желае да влезе въ търговски връзки съ български износители на жито.

Движение на корабитѣ въ Варнен. пристанище презъ м. Декемврий 1936 год.

Българско търговско параходно дружество.

- 6. XII. „Фердинандъ“ — пристига отъ Египетъ, ще разтовари колониалъ и южни плодове.
- 6. XII. „Родина“ — заминава за Родосъ и Хайфа, товари слънчогледъ и добитѣкъ.
- 3. XII. „Бургасъ“ — заминава за Александрия, товари слънчогледъ и добитѣкъ.
- 10. XII. „Фердинандъ“ — заминава за Александрия, товари млѣчни произведения, добитѣкъ, птици и слънчогледъ.
- 25. XII. „Бургасъ“ — заминава за Хайфа, Александрия товари млѣчни произведения, добитѣкъ и слънчогледъ.
- 30. XII. „Мария-Луиза“ — пристига отъ Анверсъ, ще разтовари желѣзария и др. стоки.

Параходна агенция „Лойдъ Трестино“

- 4. XII. „Авентино“ — заминава за Цариградъ, Солунъ, Измиръ и др.
- 4. XII. „Силиция“ — заминава за Кюстенджа.
- 5. XII. „Болзена“ — заминава за Кюстенджа, Новоросийскъ-Батумъ.
- 8. XII. „Калдеа“ — заминава за Цариградъ, Солунъ, Воло, Пирея, Бриндизи.
- 11. XII. „Асирия“ — заминава за Кюстенджа — Одеса.
- 16. XII. „Мерано“ — заминава за Кюстенджа
- 17. XII. „Болзена“ — заминава за Цариградъ, Метилинъ, Пирея
- 18. XII. „Мерано“ — заминава за Цариградъ, Солунъ, Измиръ, Неаполъ, Генуа и др.
- 18. XII. „Прага“ — заминава за Кюстенджа.
- 19. XII. „Албано“ — заминава за Кюстенджа, Новоросийскъ-Батумъ.

20. XII. „Асирия“ — заминава за Цариградъ, Солунъ, Пирея и др.
 25. XII. „Абация“ — заминава за Кюстенджа — Одеса.
 25. XII. „Прага“ — заминава за Цариградъ, Солунъ, Измиръ,
 Пирея и др.
 26. XII. „Далмация“ — заминава за Костенджа.
 31. XII. „Блбано“ — заминава за Цариградъ, Солунъ, Мети-
 линъ, Пирея и пр.

Параходна агенция М. Станевъ & Синове

12. XII. „Драко“ — англ. ще разтовари разни стоки.
 30. XII. „Египтианъ“ — англ. ще разтовари разни стоки и ще
 товари трици за Англия.

Параходна агенция „Бр. Золасъ О. О. Д-во“

2. XII. „Самосъ“ — герм. ще разтовари 300 тона разни стоки
 4. XII. „Кенморе“ — англ. ще разтовари около 65 тона.
 12. XII. „Кенморе“ — англ. ще разтовари 65 тона.
 21. XII. „Китера“ — герм. ще разтовари около 400 тона раз-
 ни стоки.
 21. XII. „Ахиа“ — герм. ще разтовари 300 тона.
 31. XII. „Босния“ — англ. ще разтовари разни стоки.

Сжщитѣ параходи ще товарятъ зърнени храни, варива
 и трици за Англия и Германия.

Параходна агенция Бр. Диманови.

2. XII. „Добургъ“ — герм. ще разтовари 50—60 тона и ще
 товари
 10. XII. „Ана Кортъ“ — герм. ще разтовари разни стоки.
 22. XII. „Шлезвигъ“ — герм. ще разтовари и ще товари.

Редакционни.

Въ редакцията ни се получи брой 1 отъ година V на луксозното
 илюстровано списание „ЛЕТЕЦЪ“ — издание на Дирекцията въ въз-
 духоплаването, съ следното съдържанме:

Портретъ и статия-позивъ за самолетъ „Шипка“ отъ г-нъ Ми-
 нистра на Войната.

Самолетътъ завладѣва стратосферата — 15,230 метра надъ мор-
 ското равнище.

Тазгодишнитѣ безмоторни състезания въ Рьонъ.

Чуждъ отзывъ за въздухоплаването въ България.

Първиятъ литературенъ конкурсъ на „ЛЕТЕЦЪ“.

Парижъ — София за 7 часа.

Безмоторното летение въ Турция.

6-о моделно състезание въ Германия.

Примѣра на общинитѣ за нашето въздухоплаване.

Нашитѣ пжтнически самолети „Гоеландъ“.

Въздушнитѣ войски и пехотата

Въздушни новини изъ цѣлъ свѣтъ.

Редакционна и административна хроника.

Презъ сегашната годишнина списанието ще даде 10 книжки, съ приложения, при абонаментъ — 40 лв., платимъ за чиновниците чрезъ касиеритѣ, за ученицитѣ чрезъ класнитѣ наставници и за беднитѣ чрезъ настоятелитѣ на четири срока, отъ които последния е 1.IV 1937 година. Абонирането става чрезъ пощ. чекова смѣтка № 1454 или направо въ администрацията — София, ул. „Московска“ № 13 — при списъкъ съ точни адреси и професията на абоната, за да се знаятъ срѣдитѣ въ които прониква списанието.

„ЛЕТЕЦЪ“ не преследва търговски цели, не търси и нѣма печалби: една книжка презъ III му годишнина, при 30 лв. абонаментътъ, струва 4,14 лв., презъ IV год. при абонаментъ 40 лв. — 4,01 лв., презъ сегашната V-а, споредъ предвиденитѣ разходи — 4,003 лв. т. е. сжщо надъ цената на книжката, която е 4 лева.

Цельта на списанието е изключително пропагандата на въздухоплаването. „ЛЕТЕЦЪ“ става дѣло само на своитѣ четци. Въ новата ера, която въздухоплаването съ своя бързъ напредъкъ открива на човѣчеството, за България — „ЛЕТЕЦЪ“ е свѣтильникътъ на въздухоплавателния всеобсегъ. Броятъ на неговитѣ четци е показателъ на културната възприемчивостъ на нашия народъ. Всѣки непросвѣтенъ въ въздухоплаването е товаръ върху плещитѣ на народната противовъздушна отбрана и противогазова защита — той тежи и върху достойното участие на България въ полето на международното съревнование и сътрудничество въ общия устремъ къмъ култура.

Подкрѣпи българското въздухоплаване, като се запишешъ, четешъ и разпространявашъ „ЛЕТЕЦЪ“.
